

Nowe zasady opracowania formalnego ksiązek w Bibliotece Narodowej

**Wskazówki praktyczne
dla bibliotek szkolnych**

oprac. : Bożena Jeżmańska

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Informacje ogólne

- Z dniem 1 stycznia 2017 r. w Bibliotece Narodowej wprowadzone zostały nowe zasady opracowania zbiorów.
- Przepisy katalogowania znajdują się na stronie Biblioteki Narodowej w zakładce

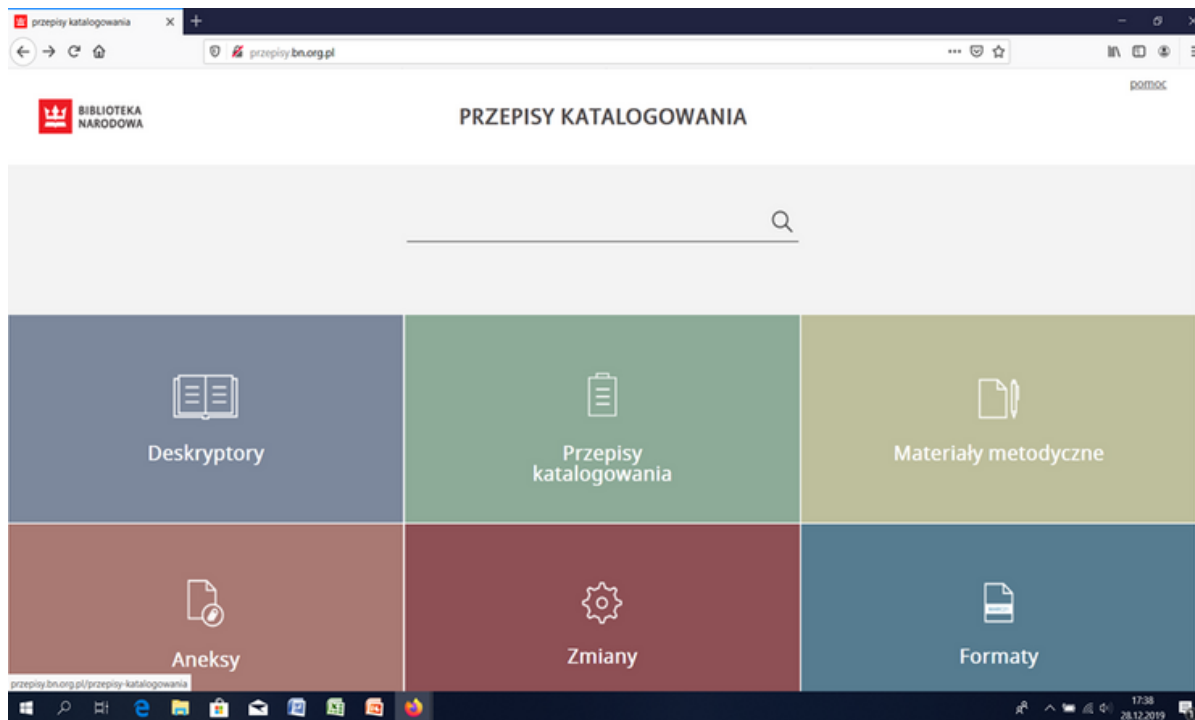
Dla bibliotekarzy:

<http://przepisy.bn.org.pl>

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Informacje ogólne

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Ze wstępu:

Opracowane przez Bibliotekę Narodową przepisy katalogowania książek starają się pogodzić różne, czasami sprzeczne podejścia:

- dobrze ugruntowany zwyczaj i tradycję opisu bibliograficznego,
- konieczność przystosowania katalogów bibliotecznych do pełnego wykorzystywania możliwości oferowanych przez nowoczesne systemy bazodanowe.

W Bibliotece Narodowej zrezygnowano z:

rozdzielenia trzech stopni szczegółowości opisu bibliograficznego, wychodząc z założenia, że:

- opis powinien być możliwie szczegółowy,
- a stopień wykorzystania danych w różnych sposobach ich prezentacji nie powinien wynikać z przepisów katalogowania.

Zrezygnowano także ze:

- stosowania skrótów łacińskich i polskich,
- skracania wyrazów typowych, które dotąd regulowały normy.

Przykład:

było: cop. 2005   jest: copyright 2005.

było: Wyd. 2 uzup.   jest: Wydanie II uzupełnione.

było: Bibliogr., netogr. s. 137-151

jest: Bibliografia, netorgrafia na stronach 137-151.

Wyjątki:

- oznaczenie części w strefie tytułu i odpowiedzialności

Przykład:

Podstawy i zastosowania ekologii krajobrazu. Cz. 1, Krajobraz. T. 1

- strefa serii i książki wielotomowej

Przykład:

(Światowit. Supplement Series P, Prehistory and Middle Ages, ISSN 1642-493X ; vol. 22).

Stosuje się w tym przypadku skróty zgodnie z wykazem skrótów.

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Nie jest stosowana także reguła wyliczania do 3 elementów:

Przykład:

Informator krajoznawczy 57 Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego PTTK im. gen. Mikołaja Wisznickiego, Roztocze-Zamość 2016 / [autorzy tekstów: Andrzej Czachorowski, Jarosław Lalik, Janusz Kapecki, Marian Kurzyna, Edward Słoniewski; opracowanie graficzne: Justyna Kapecka ; współpraca: Alina Harkot, Zofia Kapecka, Martyna Kapecka] ; Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Oddział w Zamościu, Klub Turystyczno-Krajoznawczy im. Michała Pieszki, Komisja Turystyki Pieszej.

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Błędy

- Zrezygnowano z poprawiania i komentowania błędów w miejscu ich wystąpienia, wprowadzenie reguły „bierz, co widzisz”)..

Przykład:

GUZ, Tadeusz (1959-)

Rozmowy niedokończone z ks. prof. Tadeuszem Guzem z lat 2011-2013 / [teksty spisała dr Aldona Ciborowska]. – Warszawa :Wydawnictwo Sióstr Loretanek, 2015. – 461, [1] strona ; 23 cm. – (Pisma / ks. Tadeusz Guz ; 1/4)20

Na stronie tytułowej błędny rok wydania, prawidłowy na podstawie serwisu e-ISBN: 2020.

Indeksy

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Definicja książki

Publikacje, których głównym elementem jest tekst i/lub obraz, zwykle wydane w postaci kodeksu i paginowane, składające się z jednej lub więcej jednostek fizycznych dowolnej objętości, kompletne w jednym woluminie bądź kompletne (lub przewidziane do skompletowania) w określonej liczbie woluminów.

Książki, oprócz postaci tradycyjnej, mogą być rozpowszechniane w dowolnej formie niezależnie od nośnika fizycznego.

Podstawa opisu

Podstawową jednostką opisu bibliograficznego książki drukowanej nadal jest pojedynczy wolumin, rozumiany jako jednostka fizyczna. Może to być:

- publikacja samodzielna wydawniczo (jednoczęściowa publikacja zwarta)
- części publikacji wielotomowej
- publikacja wchodząca w skład serii.

Kolejność źródeł danych

1. strona tytułowa, a jeżeli książka ma dwie lub więcej stron tytułowych — główna strona tytułowa,
2. jeżeli brak strony tytułowej — substytut strony tytułowej, czyli ta część książki (stronica, część stronicy lub inna część książki), która zawiera tytuł właściwy książki (nagłówek, okładka itp.).

Substytut strony tytułowej zastępuje nieobecną stronę tytułową, jest traktowany jak podstawowe źródło danych.

Kolejność źródeł danych

3. inne preliminaria, tzn. strona redakcyjna, wszystkie karty poprzedzające stronę tytułową lub jej substytut, okładka (z grzbietem i obwolutą), ale tylko wtedy, gdy jest ona integralną częścią oryginalnej postaci wydania książki, metryka książki.

Kolejność źródeł danych

4. inne części książki: wstęp, tekst główny, dodatki do tekstu itp.,

5. źródła spoza książki, np. bibliografie, w tym narodowe, katalogi, uznane wydawnictwa informacyjne, także internetowe.

Zastosowanie nawiasu kwadratowego [ ]

W nawiasie kwadratowym [ ] podaje się informacje znalezione poza podstawowym źródłem danych. Jeżeli następujące po sobie elementy w tej samej strefie przejęto spoza podstawowego źródła danych, każdy z nich należy ująć w odrębny nawias kwadratowy.

Przykład

[Olsztyn]: [Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne],[2021].

Zachowane zasady ogólne

- Opis bibliograficzny książki (w tym audiobooka) zawiera elementy zebrane w siedmiu (w przypadku e-booków w ośmiu) strefach.
- Występowanie poszczególnych elementów jest uzależnione od budowy i/lub zawartości publikacji.

Strefy opisu książki

- 1 strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności
- 2 strefa wydania
- 4 strefa adresu wydawniczego (strefa publikacji, produkcji, dystrybucji itp.)
- 5 strefa opisu fizycznego
- 6 strefa serii i książki wielotomowej (tu brak zmian!)
- 7 strefa uwag
- 8 strefa identyfikatora i sposobu uzyskania książki

Kolejne strefy opisu bibliograficznego podaje się w ciągłości wiersza. Tylko strefę uwag oraz strefę identyfikatora i sposobu uzyskania książki podaje się od nowego wiersza z wcięciem.

Przykład:

KLEBBA, Mateusz (2001-)

Dolężnajiwru / Klebbów Matis. – Gdynia : Kreativer sp. z o.o.,
copyright 2020. – 34, [1] strona ; 17 cm.

ISBN ustalony na podstawie serwisu e-ISBN.

ISBN 978-83-957036-2-1 (oprawa miękka) 973-83-957036-2-1
(błędny)

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Układ graficzny opisu w katalogach komputerowych

W katalogach komputerowych sposób prezentacji danych jest zdefiniowany przez tzw. szablony wyświetlania uwzględniające różne przesłanki, nie tylko przepisy katalogowania i ścisłe stosowanie określonych w nich znaków umownych.

Strefa1.

Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności

W praktyce zmiany dotyczą głównie oznaczenia odpowiedzialności, gdzie rezygnuje się ze:

- stosowania reguły wyliczania do trzech elementów np. nazwisk autorów,
- stosowania skrótów oznaczenia rodzaju odpowiedzialności.

Przykład:

Montessori od początku : dziecko w domu – od narodzin do wieku trzech lat / Paula Polk Lillard, Lynn Lillard Jessen ; przekład: Katarzyna Masłowska

Strefa1.

Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności

Uwaga!

Forma i kolejność zapisu oznaczenia odpowiedzialności powinna być identyczna jak na dokumencie.

Przykłady:

- System kadrowo-płacowy : uwarunkowania podatkowe, księgowe i prawne / Michał Biernacki (red.).
- Status prawny referendarza sądowego w sądownictwie administracyjnym / redaktor Ewa Wójcicka ; autorzy Sylwia Chamerska, Ewa Wójcicka

Strefa 2.

Strefa wydania

W strefie wydania umieszcza się każde oznaczenie odpowiedzialności (także pierwsze) znajdujące się w opisywanej publikacji.

Przykłady:

- Wydanie I
- 6. wydanie
- Wydanie pierwsze
- Wydanie piąte w tej edycji, pierwsze w koedycji.

Uwaga!

Forma zapisu w opisie pozostaje identyczna, jak w opracowywanej publikacji.

Strefa 4.

Strefa adresu wydawniczego (strefa publikacji, produkcji, dystrybucji itp.)

W strefie adresu wydawniczego zachowana jest forma zapisu z opracowanej publikacji.

Przykłady:

- Gdańsk : Harmonia Universalis,
- Kraków : Instytut Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Komitet Nauk Geograficznych Polskiej Akademii Nauk,
- Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN SA,
- Tychy : Wydawnictwo Żwakowskie Sp. z o.o.

Strefa 4.

Brak nazwy wydawcy i dystrybutora

Jeżeli w książce brak nazwy wydawcy i nie można jej ustalić na podstawie źródeł spoza książki, przejmuje się do opisu nazwę dystrybutora. Jeżeli jednak nazwa dystrybutora również jest nieznana, w miejsce nazwy wydawcy podaje się określenie „wydawca nieznany” ujęte w nawias kwadratowy.

Przykład:

Poznań : [wydawca nieznany]

Strefa 4.

Data wydania

Jeżeli w książce brak daty wydania i daty dystrybucji, w jej miejsce podaje się najpóźniejszą datę związaną z drukiem. Datę inną niż data wydania poprzedza się odpowiednim określeniem: „druk”, „copyright”.

Przykład:

- copyright 2006.
- © 2020.
- druk 2021.

Strefa 4.

Data wydania nie jest znana

Do zapisu dat przybliżonych stosuje się określenia „ok.”, „przed”, „po”, „nie przed”, „nie po”, „między ... a ...”.

Jeżeli data jest znana z dokładnością do dziesięciolecia lub stulecia, stosuje się określenie „między ... a ...”, podając datę początkową i końcową danego dziesięciolecia lub stulecia.

Przykład:

[Warszawa] : [wydawca nieznany], [między 1933 a 1939]

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu

Strefa 5.

Strefa opisu fizycznego

W strefie opisu fizycznego nie stosuje się skrótów. Zasada ta obowiązuje, zarówno w odniesieniu do ilości stron, jak i ilości oraz rodzaju umieszczonego w publikacji materiału ilustracyjnego i załączników.

Przykłady:

- VII, [1], 321, [1], IX, [3] strony : ilustracje ; 20 cm + 2 CD.
- 624 strony : faksymilia, fotografie, ilustracje, mapy, portrety ; 31 cm.
- 291 stron, [14] kart tablic luzem ; 24 cm + dodatek (4 strony ; 21 cm).

Strefa 7.

Strefa uwag

podaje się:

- dane należące do innych stref opisu bibliograficznego, których jednak przepisy nie pozwalają włączyć do odpowiedniej strefy lub też nakazują czy pozwalają podać tylko w strefie uwag
- dane wyjaśniające informacje podane w innych strefach opisu bibliograficznego
- dodatkowe informacje uznane za ważne.

Strefa 7.

Inne uwagi (wybór)

Następnie uwaga o:

- bibliografii i indeksie,
- ograniczeniu w rozpowszechnianiu,
- grupie odbiorców,
- wersji oryginalnej,
- innej postaci fizycznej,
- nagrodzie.

Strefa 7.

Przykłady

Na okładce podtytuł: język polski : szkoła podstawowa : klasa 5 : wypisy z lektury.

Płyta DVD zawiera materiały szkoleniowe dla nauczycieli i edukatorów: publikacje Instytutu Ochrony Środowiska PIB oraz wykłady z platformy TED.

Bibliografia, netografia na stronach 115-[116].

Bibliografie przy pracach. Indeksy.

Strefa 8.

Strefa identyfikatora i sposobu uzyskania książki

Strefa identyfikatora i sposobu uzyskania książki zawiera następujące elementy:

- identyfikator (ISBN)
- informacje uzupełniające
- sposób uzyskania książki.

Forma zapisu:

ISBN : warunki dostępności (informacja uzupełniająca).

Strefa 8. Przykłady

ISBN 978-83-245-7932-7 (oprawa miękka) : zł 24,90

ISBN 978-83-952719-9-1 (oprawa miękka) : egzemplarz bezpłatny

ISBN 978-83-7558-239-0 (oprawa miękka ; t. 8 ; Axel Springer) : zł 9,90

ISBN 978-83-60936-71-9 (oprawa miękka ; t. 8 ; Bap-Press) : zł 9,90

ISBN 978-83-7558-231-4 (całość ; Axel Springer)

ISBN 978-83-60936-39-9 (całość ; Bap-Press)

Hasło opisu bibliograficznego

Dodatkowo nastąpiła zmiana zasady stosowania przez Bibliotekę Narodową hasła osobowego w polu 100.

Obecnie w hasle podaje się nazwę osoby, która jest jedynym autorem dokumentu i stosuje się określenie rodzaju współpracy: Autor

Przykład:

100 1 a Koper, Sławomir d (1963-). e Autor

245 1 0 a Blaski i cienie II Rzeczypospolitej / c Sławomir Koper.

Hasło opisu bibliograficznego

Jeżeli dokument ma więcej niż jednego autora publikacja otrzymuje hasło tytułowe, a nazwiska wszystkich osób umieszczają się w polu 700 z dopowiedzeniem Autor.

Przykład:

245 0 0 a Montessori od początku : b dziecko w domu - od narodzin do wieku trzech lat / c Paula Polk Lillard ; Lynn Lillard Jessen.

700 1 a Jessen, Lynn Lillard. e Autor

700 1 a Lillard, Paula Polk d (1931-). e Autor

Przykład aktualnego opisu bibliograficznego z bazy Biblioteki Narodowej

Montessori od początku : dziecko w domu - od narodzin do wieku trzech lat / Paula Polk Lillard, Lynn Lillard Jessen ; przekład: Katarzyna Maślowska. — Wydanie I. — Gdańsk : Harmonia Universalis, 2020. — 301 stron : fotografie, ilustracje ; 24 cm.

Bibliografia na stronach 285-286. Indeks.

ISBN 978-83-283-6587-2 (oprawa miękka)

Podkreślono te elementy, które uległy zmianie w opisie.

Dziękuję za uwagę.

Niniejsze opracowanie powstało na bazie materiałów dla bibliotekarzy znajdujących się na stronie WWW Biblioteki Narodowej w zakładce dla bibliotekarzy:

<http://przepisy.bn.org.pl>

Uzupełniono je o przykłady rozwiązań wynikające z praktyki bibliotekarskiej.

Wszystkich zainteresowanych nauczycieli-bibliotekarzy zapraszamy do kontaktu:

e-mail: gromadzenie@bp.radom.pl

tel: (48)362-12-86, wewn. 110.

Zachęcamy do zgłaszania
propozycji kolejnych tematów.

Biblioteka
Pedagogiczna
w Radomiu